

ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΧΑΡΤΑ

Νικητάκη Μαρία, Εκπαιδευτικός στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, μεταπτυχιακό στα Παιδαγωγικά στο Université Libre de Bruxelles

e-mail: nkonstad@otenet.gr

Τηλ: 210 8959244 κινητό: 6972260926

1^ο Δημοτικό Σχολείο Βούλας

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Βιώσιμη ανάπτυξη, Περιβαλλοντική Χάρτα, Ατζέντα 21, οικολογική ακεραιότητα, αειφορία.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Είναι σχολικό σχέδιο, στα πλαίσια του προγράμματος COMENIUS 1 - Σχολικές συμπράξεις, διάρκειας 3 ετών. Συνεργαζόμαστε με τα σχολεία της Ισπανίας, Ιταλίας και Τουρκίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αναγνωρίζουμε ότι η εκπαίδευση είναι ένα ουσιώδες εργαλείο για την επίτευξη της βιωσιμότητας, στην πράξη, βελτιώνοντας τη βασική εκπαίδευση είναι μια από τις πρώτες προτεραιότητες.

Το σχέδιό μας προσπαθεί να εμψυχήσει στους μαθητές μας συμπεριφορές και συνήθειες σύμφωνα με τις αρχές της Παγκόσμιας Περιβαλλοντικής Χάρτας ώστε να εργαστούν για μία βιώσιμη κοινωνία.

Σχεδιάζουμε να μελετήσουμε και να διαδώσουμε την Παγκόσμια Περιβαλλοντική Χάρτα, να τη μελετήσουμε και να τη διαδώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο. Νομίζουμε ότι μία ομάδα από Ευρωπαϊκά σχολεία (Ισπανίας, Ελλάδας, Ιταλίας και Τουρκίας) είναι το καλύτερο πεδίο για να αρχίσει κανείς έναν εκ νέου προσανατολισμό της Εκπαίδευσης προς μία βιώσιμη ανάπτυξη.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που συναντά τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να συμβιβάζει τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών να συναντήσουν τις ανάγκες τους.

Ο κύριος μας σκοπός είναι να χρησιμοποιήσουμε ποικίλες στρατηγικές για την εκπαιδευτική κοινότητα ώστε να προσανατολίσουν εκ νέου την Εκπαίδευση προς την Αειφορία μια ευρύτερη διαδικασία οικοδόμησης ενός βιώσιμου μέλλοντος.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Να πληροφορήσουμε, να εξηγήσουμε και να διαδώσουμε τη Παγκόσμια Χάρτα του Περιβάλλοντος στους συναδέλφους μας, στους μαθητές μας και σε άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας. Αυτό θα είναι ένα πρώτο βήμα για μια βασική κατανόηση της βιώσιμης (αειφόρου) ανάπτυξης.

- Να χρησιμοποιήσουμε τις αρχές της Παγκόσμιας Χάρτας του Περιβάλλοντος ως θεματικούς και διδακτικούς χάρτες με σκοπό να διερευνήσουμε περιπτώσεις σχετικές με τη βιώσιμη ανάπτυξη σύμφωνα με την ηλικία των μαθητών μας. Θέτουμε τους ακόλουθους στόχους: - Σεβασμός και φροντίδα της κοινότητας της ζωής. - Σεβασμός για τα πιστεύω και τις γνώμες των άλλων. - Ανάπτυξη του πνεύματος της ανοχής, αποδοχής και συμμετοχής.

- Να αναπτύξουμε τις ικανότητες των μαθητών στην ανάγνωση και τη γραφή της κυρίας γλώσσας επικοινωνίας που χρησιμοποιείται στη σύμπραξη μας (των σχολείων από τις τέσσερις χώρες), που είναι η αγγλική.
- Να προχωρήσουμε στην επεξεργασία ενός ευπροσάρμοστου συλλογικού σχολικού θεματικού καταλόγου («Agenda») που θα ενοποιήσει περιπτώσεις περιβαλλοντικά βιώσιμης ανάπτυξης.
- Να ενισχύσουμε τη γνώση και το αίσθημα του μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω ενός ευρύ πεδίου σχολικών δραστηριοτήτων λ.χ. φιλολογία, γεωγραφία, φυσικές επιστήμες, μουσική, τέχνες.
- Να χρησιμοποιήσουμε στο σχέδιό μας όσο το δυνατόν περισσότερο τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, ιδιαίτερα δε για τη διάδοση των αποτελεσμάτων του σχεδίου μας.
- Να ενισχύσουμε και να ενθαρρύνουμε στα παιδιά την ευχαρίστηση του διαβάσματος μέσω όλων των ειδών των δραστηριοτήτων ανάγνωσης.
- Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα διευκολυνθούν παίρνοντας μέρος σε όλες τις δραστηριότητες που μπορούν. Ο δάσκαλός τους θα συμμετέχει με ενεργό τρόπο προτείνοντας δραστηριότητες που αρμόζουν για όλα τα παιδιά ώστε να εργάζονται πάντα μαζί και να μοιράζονται τις εμπειρίες του σχεδίου.
- Όλο το σχέδιο και η φιλοσοφία του προάγει την διαπολιτισμική εκπαίδευση και συμβάλλει στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Ο ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Γνωρίζουμε ότι η αλλαγή για μία βιώσιμη κοινωνία απαιτεί μία αλλαγή στη γνώση και στη συνείδηση των ανθρώπων και ότι η Εκπαίδευση παίζει ένα σπουδαίο ρόλο επηρεάζοντας μία τέτοια αλλαγή. Επειδή η εκπαιδευτική κοινότητα (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικά πολιτικά ιδρύματα) είναι μία ζωτική ομάδα, αναμένουμε ότι το σχέδιό μας θα είναι ένα αρχικό σημείο ώστε να έχουμε την επιθυμητή αλλαγή στις ανθρώπινες συνήθειες και συμπεριφορές, όχι μόνο ως άτομα (π.χ. παραγωγοί και καταναλωτές) αλλά επίσης, στην ανάπτυξη των συλλογικών καθηκόντων και υποχρεώσεών τους ως ενεργοί πολίτες, το οποίο είναι απαραίτητο για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- Ένας θεματικός Χάρτης για τις 1^{ες} 3^{ες} και 4^{ες} αρχές της Παγκόσμιας Χάρτας του Περιβάλλοντος θα ετοιμαστεί και κάθε σχολείο θα επιλέξει τα θέματα που το ενδιαφέρουν περισσότερο. Όλα τα είδη διδακτικών δραστηριοτήτων σ' αυτή τη Χάρτα θα προγραμματιστούν και θα πραγματοποιηθούν από τους μαθητές: σχέδια, video comics, ιστορίες γραμμένες από παιδιά, προϊόντα τέχνης, τραγούδια, θεατρικά παιχνίδια, εκθέσεις... Κάθε συντονιστής του συνεργαζόμενου φορέα θα στείλει μία συλλογή προϊόντων στο συντονιστή του σχεδίου.

- Η πρώτη συνάντηση του Comenius έγινε στην πόλη La Solana της Ισπανίας από 26 έως 30 Οκτωβρίου 2006. Ανταλλάξαμε ενδιαφέρουσες απόψεις με τους Ευρωπαίους συναδέλφους και προγραμματίσαμε το Σχολικό Σχέδιο.
- Οι αρχές της Περιβαλλοντικής χάρτας ενσωματώθηκαν σε διδακτικές ενότητες διαφορετικών μαθημάτων: Γλώσσα, Τεχνικά, Αγγλικά και Μουσική. Οι μαθητές ήρθαν σε επαφή ανταλλάσσοντας γράμματα, φωτογραφίες, e-mails, στην αγγλική γλώσσα για τη ζωή στο σχολείο, τους πολιτισμούς τους και τις παραδόσεις τους
- Το Νοέμβριο κάθε σχολείο οργάνωσε διαφορετικές δραστηριότητες ούτως ώστε να επιβεβαιώσουν ισότητα και δικαιοσύνη του φύλου σαν προϋποθέσεις στη βιώσιμη ανάπτυξη και να δώσει επίγνωση στα παιδιά για το τέλος όλων των ειδών βίας ενάντια στις γυναίκες και τα κορίτσια (αρχή 11): ποιήματα, παραμύθια, σχέδια, τοιχογραφίες, συνεντεύξεις από σπουδαίες γυναίκες, φιλμ, εκθέσεις... Μερικές από τις δραστηριότητες οργανώθηκαν από το σχολείο και άλλα ιδρύματα.
- Δραστηριότητες για διαφορετικές ομάδες αναπτύχθηκαν, όπως: διαβάζοντας παραδοσιακά παραμύθια από διαφορετικές χώρες, έρευνα για τους ιθαγενείς της βόρειας Αμερικής, ακούγοντας παραδοσιακή μουσική, έκθεση με έργα των παιδιών και παρέλαση καρναβαλιού... Το ελληνικό παραμύθι του Γιάννη Ρίτσου: «Το Γαϊτανάκι διαβάστηκε από όλους τους μαθητές».
- Μελέτη της 2^{ης} αρχής της Παγκόσμιας Χάρτας του Περιβάλλοντος: ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ. Αυτή η δραστηριότητα θα οργανωθεί με τη συνεργασία των σχολείων και τη βοήθεια τοπικών αναπτυξιακών γραφείων, καθώς περισσότερα από αυτά προγραμματίζουν την τοπική agenda 21.
- Ειδικές γωνίες στη Σχολική Βιβλιοθήκη αντικαταστάθηκαν με μία συλλογή από βιβλία και βίντεο για: Φύση, διαπολιτισμικότητα, ανθρώπινα δικαιώματα και δικαιώματα των παιδιών, πολιτικά δικαιώματα, συνεργασία, υπευθυνότητα ... σύμφωνα με την ηλικία τους.
- Μία αποτελεσματική εκστρατεία χρησιμοποιώντας τα 3 r (reduce, reuse, recycle) περιορίζω, ξαναχρησιμοποιώ, ανακυκλώνω, οργανώθηκε: με συνθήματα (slogan), τοιχογραφίες, σελιδοδείκτες, θεατρικό παιχνίδι, εργαστήρια...
- Επισκέψεις σε εναλλακτικά ενεργειακά πάρκα, περιοχές ανακύκλωσης, προστατευόμενα φυσικά πάρκα...
- Εργαστήρια για καθαρές και εναλλακτικές μορφές ενέργειας και πώς να τις χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή.
- Μερικές διαλέξεις για την Agenda 21 και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη θα οργανωθούν από το σχολείο από την Τοπική Αντιπροσωπεία Ανάπτυξης ούτως ώστε να πληροφορήσουν την Εκπαιδευτική Κοινότητα για Βιώσιμες (αιετόφορες) δράσεις και περιβαλλοντικές αναφορές.

- Μάρτιος: Όλα τα σχολεία εργάστηκαν με την αρχή 15: Να συμπεριφερόμαστε σε όλα τα ζωντανά με σεβασμό και σύνεση. α) Να προστατέψουμε τα άγρια ζώα από μεθόδους κυνηγιού, παγίδων και ψαρέματος που δημιουργούν ακραίο ή αναπόφευκτο πόνο. γ) Να αποφύγουμε ή να καταργήσουμε όσο γίνεται την καταστροφή των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειράματα. Αναπτύχθηκαν διάφορες δραστηριότητες: ανάγνωση παραμυθιών για τα ζώα, ντοσιέ για σκληρές ενέργειες εναντίον των ζώων και φυτών, φιλμ εκθέσεις.
- Απρίλιος: Οργάνωση Ευρωπαϊκής εβδομάδας. Πολλαπλές δραστηριότητες οργανώθηκαν για ολόκληρη την εβδομάδα: έρευνα στο διαδίκτυο για την Ευρωπαϊκή Ένωση, μελέτη γεωγραφικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών των χωρών που συμμετέχουν στο σχέδιο εργασίας, σύγκριση εθίμων και παραδόσεων των συμμετεχόντων στο σχέδιο. Ανάγνωση θρύλων, παραμυθιών και ποιημάτων Τούρκων, Ελλήνων Ιταλών και Ισπανών συγγραφέων.
- Εορτή της Ευρωπαϊκής εβδομάδας (7-11 Μαΐου 2007) σύμφωνα με τις δραστηριότητες που είχαν σχεδιαστεί.
- Δεύτερη συνάντηση στην Τουρκία (Isparta) τέλος Μαΐου 2007. Έγινε η ανάλυση της προόδου του σχεδίου και σχεδιάστηκε ένα ημερολόγιο δραστηριοτήτων για το επόμενο σχολικό έτος.
- Θα ετοιμάσουμε ένα έγγραφο που ονομάζεται Σχολική Agenda 21 που θα μας αφήσει να σκεφθούμε για τις καλές κακές χρήσεις και τη κατανάλωση φυσικών πηγών, παραγωγή, μόλυνση του περιβάλλοντος, σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων στη σχολική περιοχή και την οργάνωση του χώρου του σχολείου.

Μ' αυτό τον τρόπο, θα είμαστε ικανοί να εντοπίσουμε πιθανά λάθη, να αποφασίσουμε και κάνουμε αποδοτικές πράξεις για να βελτιώσουμε την ποιότητα του περιβάλλοντος στο σχολείο και της γύρω περιοχής.

Σε αυτό το μέρος του σχεδίου χρειαζόμαστε τη συνεργασία των ειδικών της Τοπικής Αντιπροσωπείας ανάπτυξης (υπάρχει περίπτωση μερικά από τα σχολεία να μην έχουν αυτή την ειδική βοήθεια, τα υπόλοιπα σχολεία θα κάνουν ότι μπορούν για να τα βοηθήσουν).

ΤΕΛΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

- Το τελικό προϊόν είναι ένας διδακτικός οδηγός δραστηριοτήτων για τη Παγκόσμια Χάρτα του Περιβάλλοντος σχεδιασμένος για τα παιδιά του δημοτικού. Αυτός ο οδηγός θα περιέχει τις προγραμματισμένες δραστηριότητες σύμφωνα με τους θεματικούς χάρτες της Παγκόσμιας Χάρτας του Περιβάλλοντος. Όλες οι δραστηριότητες θα εμφανίζονται στη γλώσσα της κάθε συμμετέχουσας χώρας και στα αγγλικά. Αυτός ο οδηγός θα μας θυμίσει επίσης την πραγματοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων.
- Το συντονιστικό σχολείο σχεδιάζει να έχει ένα δίκτυο με πληροφορίες για όλες τις δραστηριότητες του σχεδίου.

- Μία βασική και πρακτική Σχολική Agenda 21 αναμένεται να δημιουργηθεί από την προσπάθεια όλων των σχολείων να συμμετέχουν στο σχέδιο και από τη βοήθεια άλλων τοπικών ιδρυμάτων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

- Ερωτηματολόγια για την πρόοδο του σχεδίου ετοιμάστηκαν από τους συντονιστές του σχεδίου για παιδιά και δασκάλους στο τέλος του σχολικού έτους.
- Ερωτηματολόγια και άλλες πηγές χρησιμοποιήθηκαν ώστε να γνωρίζουμε το βαθμό συμμετοχής των παιδιών, γονέων, δασκάλων, τοπικών ιδρυμάτων.
- Ερωτηματολόγια για τις δυνατές αλλαγές στις συνήθειες και τις συμπεριφορές των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας κατά τη διάρκεια και μετά το σχέδιο.

ΔΙΑΔΟΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σκοπεύουμε να διαδώσουμε τα αποτελέσματα, την εμπειρία και τα τελικά προϊόντα μέσω του δικτυακού τόπου του σχολείου, με δημοσίευση άρθρων σε τοπικές εφημερίδες, τοπικό ραδιόφωνο και τηλεόραση και βεβαίως σε έντυπα του σχολείου.

Επιπλέον, στο τέλος της σχολικής χρονιάς λειτούργησε έκθεση με όλες τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν, στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου, μαζί με χορευτικά και θεατρικά δρώμενα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος.

Επίσης, εφαρμόσαμε στο σχολείο μας το πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ, που προωθεί την Ισότητα στην κοινωνία, όπως και στο πρόγραμμα COMENIUS, πάνω στην 3^η και 4^η αρχή, οι οποίες υπερασπίζονται τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Δόθηκε μία παράσταση στο Θεατράκι της πόλης μας « *Το κλαδί της αγριελιάς –Καλλιπάτειρα*» που είναι ενταγμένη στα δύο αυτά Προγράμματα. και έχει σαφείς αναφορές στην πολυπολιτισμικότητα, τον αντιρατσισμό, την ισότητα των φύλων, την ισότητα σε μία δημοκρατική κοινωνία, την ειρηνική συμβίωση με αλληλοκατανόηση, αλληλοσεβασμό και αλληλεγγύη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιαννακάκη, Μ. Σ. 1999, Η αρχή της αειφόρου ανάπτυξης και η συμβολή του σχολείου. Περιλήψεις Ανακοινώσεων στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ για την Π.Ε.

«*Βιώσιμη Ανάπτυξη με την περιβαλλοντική αγωγή*», Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας, Δ/νση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Τμήμα Π.Ε., με την υποστήριξη του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Μεσολλόγι 1997.

«*Ομαδικές Περιβαλλοντικές δραστηριότητες, σχέδια εργασίας και συνεργασία*», Μ. Μιχαηλίδη (2003).

«*Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής*», ΜΚΟ «Σόλων για τη σύνθεση και τον οικολογικό πολιτισμό στον 21^ο αιώνα».

Εκδόσεις ΠΕΕΚΠΕ, «*Βασικά κείμενα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*» Το κεφάλαιο 36 της Ημερήσιας Διάταξης 21 (Agenda 21).

- Καλαϊτζίδης, Δ., Ουζούνης, Κ. 2000. *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη*. Εκδόσεις Σπανίδη, Ξάνθη.
- ΟΥΝΕΣΚΟ, 1997, *Εκπαίδευση για ένα αειφόρο μέλλον: Ένα διεπιστημονικό όραμα για συντονισμένη δράση*.
- Giordan, A. 1986, *L'education relative a l'environnement: principes d' enseignement et d' apprentissage*, Serie E.E. 20, (UNESCO-UNEP-PIEE)
- Huckle, J. 1993, *Environmental Education and Sustainability. A view form Critical Theory*.